

Eesti ettevõtete ootused ja kogemused välismaalt spetsialistide värbamisel

Uuringu tellija: Work in Estonia (EAS)
Teostaja: Faktum & Ariko

Tallinn 2017

Sisukord

Uuringu taust	3
Valimi struktuur	4
Kokkuvõtte tulemustest	5
Üldine suhtumine tööjõu välismaalt palkamise ja selle kasutamine	5
Spetsialistide ja tippspetsialistide välismaalt värbamine	7
Välismaalt palgatud spetsialistid	10
Kogemus välismaalt värvatud spetsialistidega	12
Välismaalt spetsialistide värbamise tulevikukavad	13
Probleemid spetsialistide värbamisel välismaalt	17
Work in Estonia (EAS)	19

Uuringu taust

Küsitlusmeetod: Telefoniküsitlus

Valim: 10 ja enama töötajaga ettevõtted, tööstuse, energeetika, ehituse ja teenusekeskuste sektoreist ning 5 ja enama töötajaga ettevõtted IKT ja loomemajanduse sektorist. Lisaks sellele lisati valimisse ka valik riigi äriühinguid vastajalt EAS poolt antud nimekirjale.

Valimi ülaltoodud määratlus lepiti kokku tellija ning F&A poolt lähtudes eeldusest, et välismaalt palkavad töötajaid peamiselt ettevõtted, kel on majanduslik võimekus seda teha ning lähtudes asjaolust, et proportsionaalse valimi korral oleks valim koosnenud peamiselt pisiettevõtetest.

Antud valimi määratluse järgi on uuringu üldkogumiks 2 895 ettevõtet (mõningase kõikumisega, kuna lisatud riigi äriühingute väljavõte ei baseerunud üldkogumist juhusliku väljavõttel).

Valimi väljavõte tehti juhuvaliku printsiibil äriregistrist.

Lõppvalimi struktuur: esitatakse järgmisel leheküljel koos kommentaaridega analüüsides kasutatud struktuuri kohta).

Kokku küsitleti 500 ettevõtet.

Respondent: vastajaks valiti ettevõttes kas personalijuht, kui selline ametikoht ettevõttes oli, või juhtkonna liige, kelle vastutusalasse kuulub spetsialistide otsing ja värbamine.

Küsitlusperiood: 8. – 23. mai 2017

Küsitluse statistika

Keskmine intervjuu kestus: 11:35 min

	N	%
Intervjuu	500	30,7
Keeldumine	819	50,2
Kvoodid täis	41	2,5
Ei vasta/automaatvastaja	13	0,8
Kokkulepe tagasihelistamiseks	212	13
vale number/fax, jms	46	2,8
Total	1631	100

Uuringu projektijuht F&A poolt: Kalev Petti

Valimi struktuur

		Arv	%
	Üldjaotus	500	100%
Ettevõtte töötajate arv	5-10 töötajat	51	10%
	11-25 töötajat	239	48%
	26-50 töötajat	100	20%
	51-100 töötajat	58	12%
	101 +	47	9%
	info puudub	5	1%
Ettevõtte peamine tegevuskoht	Tallinn	206	41%
	Tartu / Tartumaa	63	13%
	Harjumaa ja Raplamaa	75	15%
	Lääne-Eesti (Pärnumaa, Läänemaa, saared)	51	10%
	Virumaa (Lääne- ja Ida-Virumaa)	43	9%
	Kesk-Eesti (Järvamaa, Jõgevamaa, Viljandimaa)	32	6%
	Lõuna-Eesti (Põlvamaa; Valgamaa, Võrumaa)	25	5%
	info puudub	5	1%
Ettevõtte tegevusvaldkond	Tööstus/energeetika (1)	263	53%
	Ehitus	132	26%
	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, finants (4), riigi äriühing (5)	52	10%
	Loomemajandus	53	11%
Kapital	Eesti kapital/riigi äriühing	394	80%
	Nii Eesti kui väliskapital	39	8%
	Vaid väliskapital	62	13%
Ettevõtte käive	0-300000	49	10%
	300000-1000000	148	30%
	1000000-2000000	96	19%
	2000000-5000000	97	19%
	5000000+	110	22%

Sulgudes on näidatud, et energeetika valdkonnast oli vaid üks vastaja (10+ töötajaga üldkogum 12 ettevõtet), finantsmajandusest 4 vastajat (üldkogum 10+ töötajaga 55 ettevõtet), teenusekeskustest vastajaid valimisse ei saadud (üldkogumis 10+ töötajaga 12 ettevõtet) ning riigi äriühinguid 5 ettevõtet (nimekirjast, mis anti tellija poolt). Kuna kõigi nende valdkondade üldkogumid ja vastajate arvud valimis on väikesed, ei ole nende eraldi analüüsiks piisavat arvu, mistõttu liideti nad edasistes analüüsides ülaltoodud rühmadesse – energeetika tööstuse rühma ning ülejäänud IKT rühma.

Ettevõtete käibe vahemik pärineb Äriregistrist, ehk seda vastajailt ei küsitud.

Töötajate arvud ja muud tunnused pärinevad küsimustikust, ehk on vastatud vastaja poolt või on Äriregistri andmeid kontrollitud/kinnitatud küsitluse raames.

Kokkuvõtte tulemustest

Üldine suhtumine tööjõu välismaalt palkamisse ja selle kasutamine

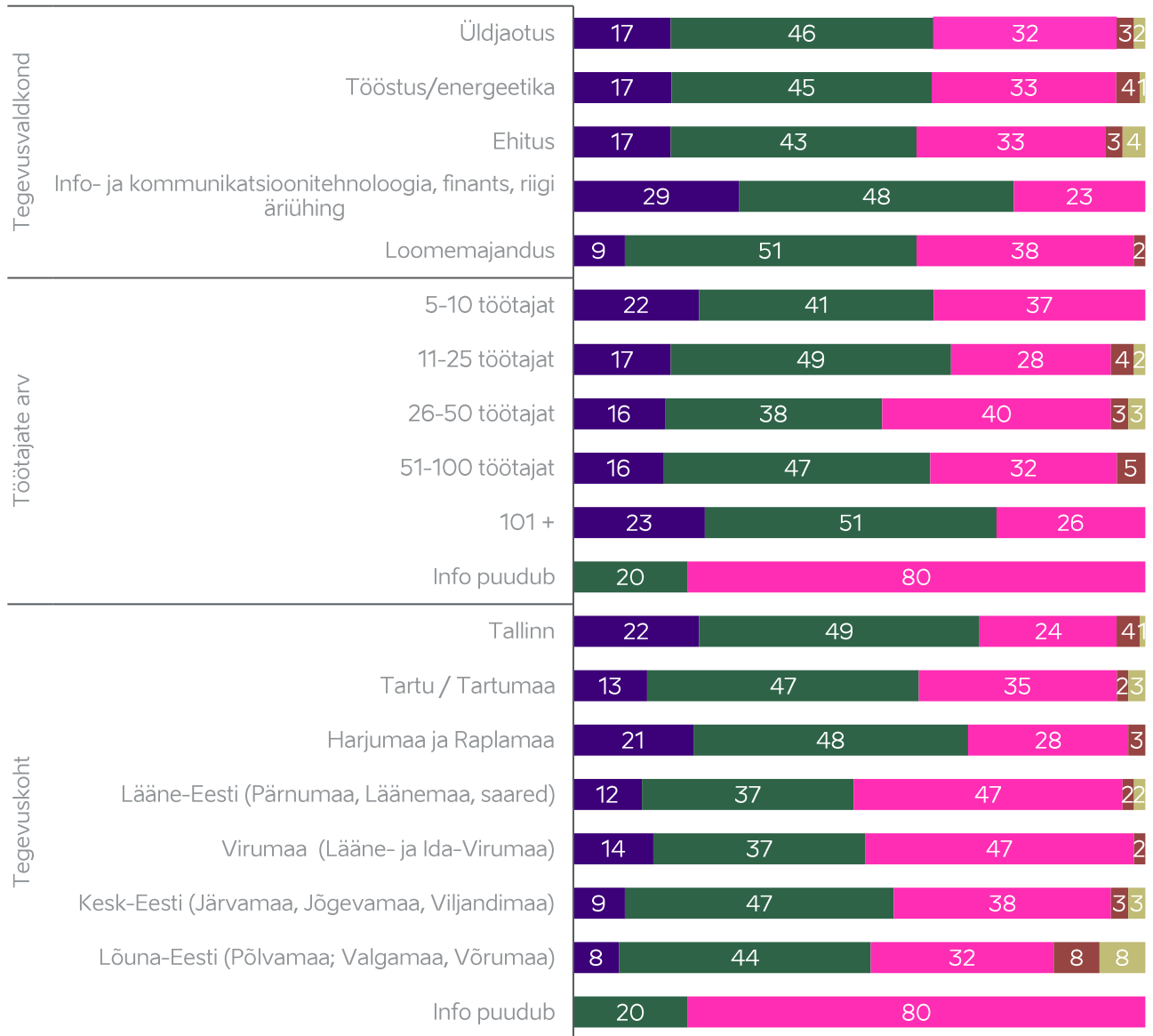
Suhtumine välismaalt tööjõu palkamisse on üldiselt positiivne. 17% kogu valimist peab seda vältimatuks ning 46% pigem kasulikuks. Kolmandik valimist ei näe selleks vajadust, 3% peab pigem kahjulikuks ning 2% ei oska hinnata. Suhtumine on keskmisest märksa positiivsem IKT sektoris (29% vältimatu, 48% pigem positiivne). Selgelt tõrjuvat hoiakut ei ole üheski sektoris. Keskmisest veidi positiivsem on suhtumine tööjõu välismaalt palkamisse ka ettevõtetes, kus on põimunud nii kohalik kui välismaine kapital.

19% küsitletud valimi ettevõtetest on palganud tööjõudu välismaalt, 24%-l on huvi seda teha (kuid pole veel palganud) ning 58%-s küsitletud ettevõtetes ei ole huvi seda teha. Seega on suhtumine välismaalt tööjõu palkamisse üldiselt veidi positiivsem kui oma ettevõtte konkreetne huvi või vajadus. Keskmisest enam on välismaalt tööjõudu palganud IKT sektor (40% küsitletud valimist), enam kui 100 töötajaga ettevõtted (38% antud rühmast) ja segakapitaliga ettevõtted (33% rühmast).

Selgelt enam pakuvad välismaalt palkamisel huvi oskustöölised (60% välismaalt palkamisest huvituvast ettevõtete rühmast) **ja spetsialistid** (49%). Neis tulemustes domineerivad Tööstuse ja ehituse hinnangud. IKT ja loomemajanduse sektoreis on mõistagi huvi kõrgem spetsialistide vastu, IKT sektoris seejuures tippspetsialistide ja juhtide vastu (huvitub 74%).

Kuidas te suhtute mõttesse, et Eesti ettevõtted peaksid senisest rohkem värbama töötajaid välismaalt?

% kõik vastajad, N=500

- See on vältimatu, et arengus sammu pidada
- See oleks pigem kasulik
- Ei näe erilist vajadust
- See oleks pigem kahjulik
- EI OSKA ÖELDA

Spetsialistide ja tippspetsialistide välismaalt värbamine

Keelelise lihtsuse eesmärgil räägitakse edaspidi vaid spetsialistidest.

58% välistööjõust huvitatutest otsib/otsiks spetsialiste ainult Eestist, 27% otsiks sobiva kandidatuuri puudumisel ka välismaalt, 15% otsiks paralleelselt nii Eestist kui välismaalt ning 1% vaid välismaalt. Ainult Eestist otsijate peamiseks põhjenduseks on välismaalt otsimise vajaduse puudumine, mõningal määral ka eesti keele oskuse vajadus. Paralleelselt nii Eestist kui välismaalt otsijate peamiseks argumendiks on suurem valik ja paindlikkus.

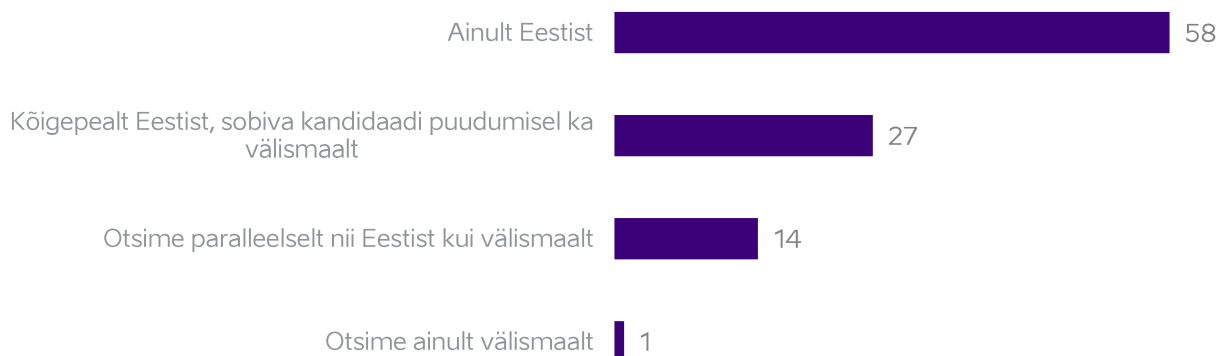
Välismaalt palgatud spetsialiste töötab 16%-s küsitatud valimi ettevõtetes. See näitaja on taas kõrgem IKT sektoris (42%). Keskmisest veidi enam töötab välismaalt palgatud spetsialiste ka mikroettevõtetes (24% rühmast) ning suurtes ettevõtetes (28%).

Kui ettevõtte ei ole välismaalt spetsialiste värvanud, siis ülekaalukaimaks põhjuseks on vajaduse puudumine. Suhteliselt oluliste põhjustena nimetatakse ka järgmist.

- + Suurem aja ja rahakulu koos riskiga, et inimene pöördub varsti kodumaale tagasi
- + Keelega seotud barjäärid
- + Liiga keerukad seadusandlikud nõuded ja formaalsused
- + Võimalikud kultuuribarjäärid, sh töökultuuris

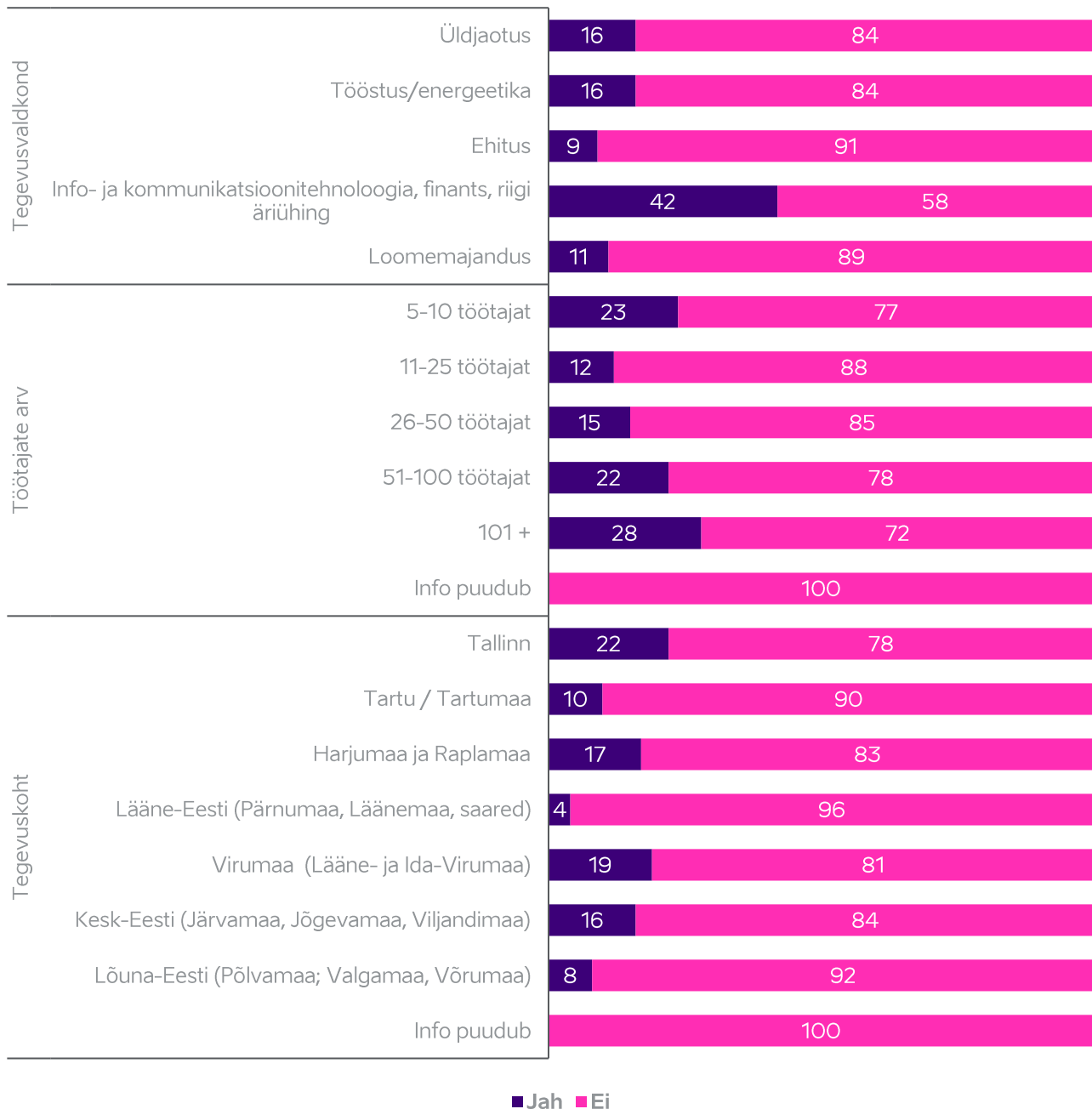
Kui teie ettevõttel on vaja leida uut spetsialisti või tippspetsialisti, siis kuskohalt te neid reeglina otsite?

% neist ettevõtetest, kes on palganud või huvitatud tööjõu palkamisest välismaalt, N=212

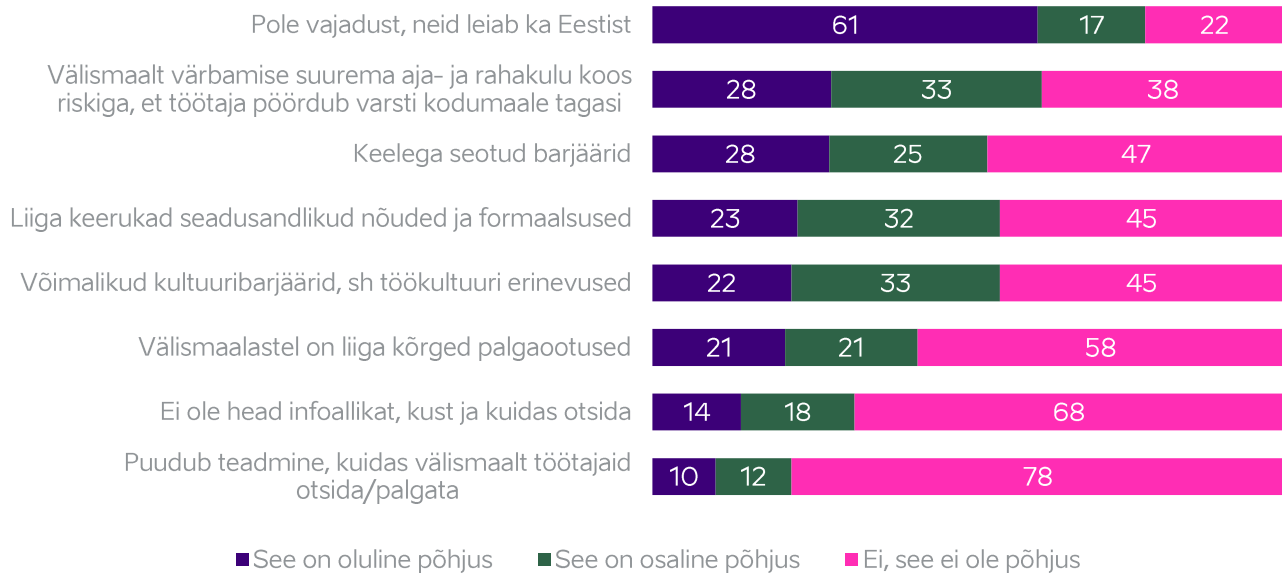
Kas teie ettevõttes töötab välismaalt palgatud spetsialiste?

% kõik vastajad, N=500

Miks te ei ole värvanud välismaalt spetsialiste? Kuivõrd olulised on järgmised põhjused, miks te ei ole seda teinud?

% ettevõtetest, kelle juures ei tööta välismaalt palgatud spetsialiste, N=419

Välismaalt palgatud spetsialistid

Enamikes ettevõtetes, kus välismaalt värvatud spetsialiste töötab, on värvatud 1-5 spetsialisti. IKT sektoris on neiks eeskätt IT spetsialistid. Tööstussektoris on spetsialistide valdkondlik jaotus mitmekesine, kuid keskmisest enam on tegu tööstustehnoloogia valdkonna spetsialistidega. Viimaseid on keskmisest enam ka loomemajanduse sektoris.

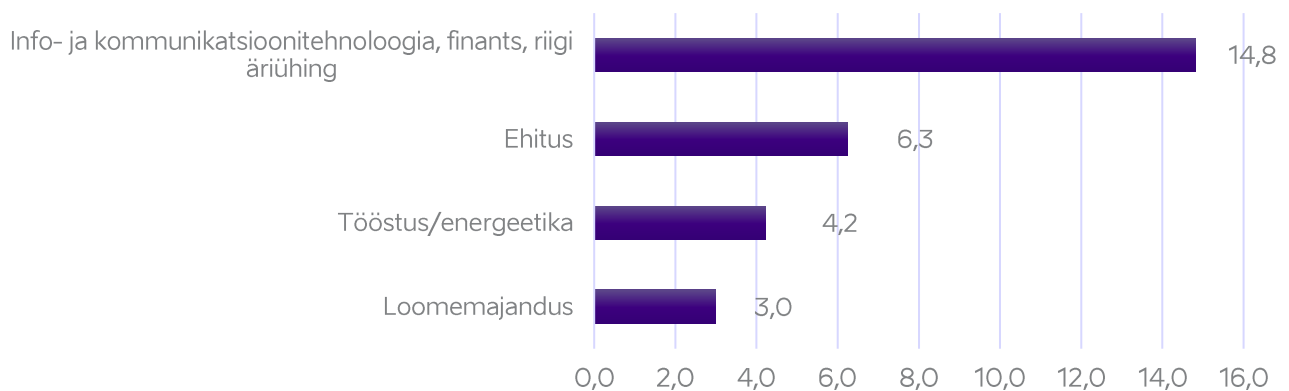
Pooled välismaalt spetsialiste värvanud ettevõtted on värvanud ise. Kasutatud on ka värbamise, vahenduse ja renditöö firmasid (18% välismaalt värvanud ettevõtetest), tuttavate abi (13%) ja veebikuulutusi/tööportaale/sotsiaalmeediat (12%).

Ligikaudsete arvutuste järgi töötab praegu antud uuringu üldkogumi ettevõtetes **ca 3 800 välismaalt värvatud spetsialisti. 2016 aastal on seejuures palgatud välismaalt ca 2 560 spetsialisti.**

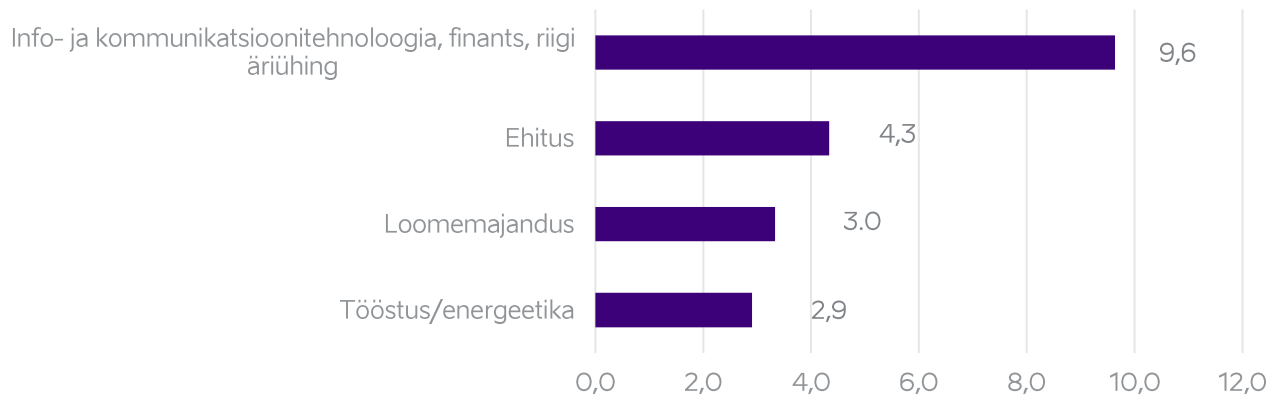
Suurem osa välismaalt värvatud spetsialistid pärinevad Ukrainast, Lätist, Soomest ja Venemaalt.

Keskmine ettevõttes töötavate välismaalt palgatud spetsialistide arv valdkonna lõikes

ettevõtetes, kes on välismaalt spetsialiste värvanud, N=81

Keskmine 2016. aastal välismaalt palgatud spetsialistide arv ettevõttes valdkondade lõikes ettevõtetes, kes on välismaalt spetsialiste värvanud, N=81

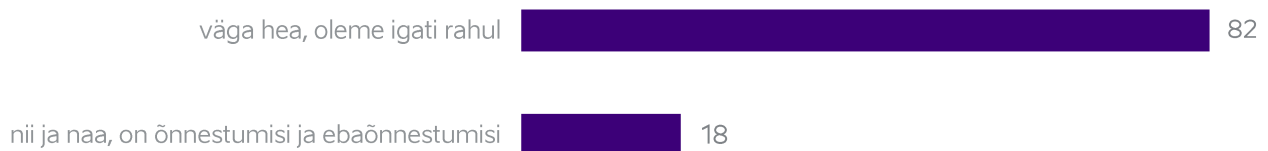
Kogemus välismaalt värvatud spetsialistidega

82% ettevõtetest, kes on välismaalt spetsialiste värvanud, hindavad kogemust väga heaks ning on igati rahul. Juhul kui kogemus ei ole väga hea, nimetatakse peamiste probleemidena järgmist.

- + Välismaalt tuleva inimese kohta ei ole võimalik kõike vajalikku ette teada (ootustele vastamise risk)
- + Ei olda kursis Eesti töökultuuriga, suhtumine ja tööprotsess on teistsugune
- + Kohanemine ja keelebarjääri ületamine võtab aega

Milline on kokkuvõttes teie kogemus välismaalt värvatud spetsialistidega?

% ettevõtetest, kes on värvanud spetsialiste välismaalt, N=81

Välismaalt spetsialistide värbamise tulevikukavad

Nähtava tuleviku jaoks otsib välismaalt spetsialiste 9%-s küsitletud ettevõtetest. 23% ettevõtetest kavandab seda, kuid pole konkreetseid samme veel astunud ning ülejäänud 68%-l ei ole see plaanis. Aktiivsemad ja enam huvitatud on IKT sektor, 51-100 töötajaga ettevõtted ning 101+ töötajaga ettevõtted. Samuti taas segakapitaliga ettevõtted.

Arvestades, et praegu töötab välismaalt palgatud spetsialiste 16% valimi ettevõtetest, siis näitab ülaltoodud tulemus, et senise 16% saavutamine sõltub sellest kui aktiivne on rühm, kes plaanib, kuid pole veel konkreetseid samme astunud.

Neist, kes juba on palganud välismaalt spetsialiste, tegelevad uute otsimisega 40% ja plaanides on 31%-l. Ettevõtetest, kes ei ole seni välismaalt spetsialiste palganud, tegelevad nende otsimisega vaid 3% ja plaanivad 22%. **Seega ei ole välismaalt spetsialistide palkamises olulist kasvu oodata**, kuna sellega tegelevad peamiselt ettevõtted, kes on niigi palganud ja väga vähe ettevõtetest, kes seda teinud ei ole.

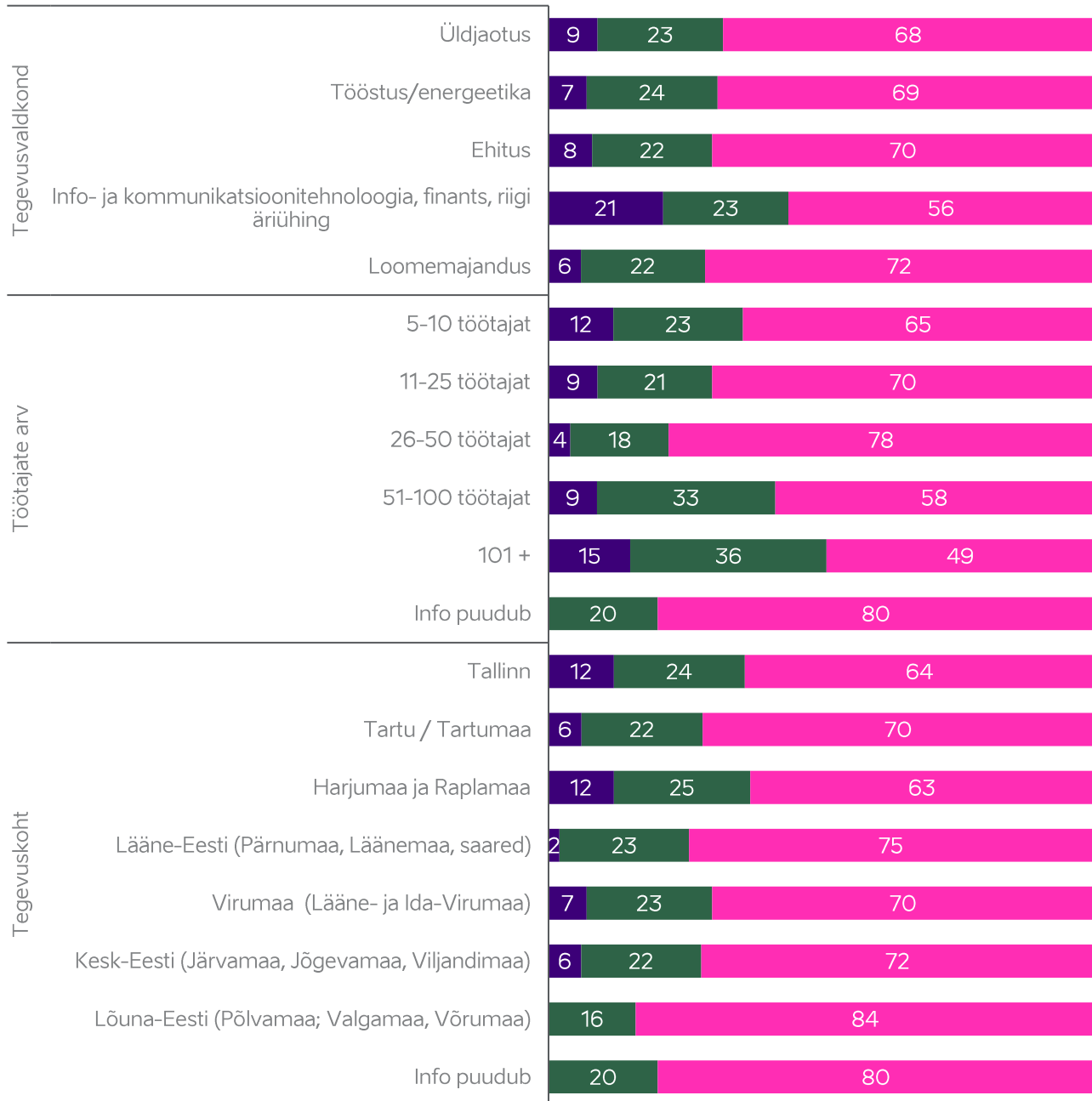
Olulisimaks põhjuseks, miks otsitakse spetsialiste välismaalt, on asjaolu, et Eestist ei leia piisavalt antud valdkonna spetsialiste. Suhteliselt oluliseks teguriks on ka see, et globaalne värbamine annab suurema valiku (31% nimetab oluliseks põhjuseks, 44% osaliseks põhjuseks). Ülejäänud tegurite kaal on selgelt väiksem ning need mõjutavad pigem osalise põhjusena.

59% välismaalt spetsialistide palkamist kavandajaist, plaanib seda teha alaliselt, ehk tähtajatu töölepinguga, 21% vähemaks kui aasta, ehk projektipõhiselt.

Enim tuntakse huvi tööstustehnoloogia spetsialistide vastu (33% palkamise kavandajaist). Järgnevad IT spetsialistid (19%), projektijuhtimise spetsialistid (16%) ja tootearenduse spetsialistid (13%).

Kas teie ettevõtte on nähtavas tulevikus plaanis või kaalumisel otsida ja värvata spetsialiste välismaalt?

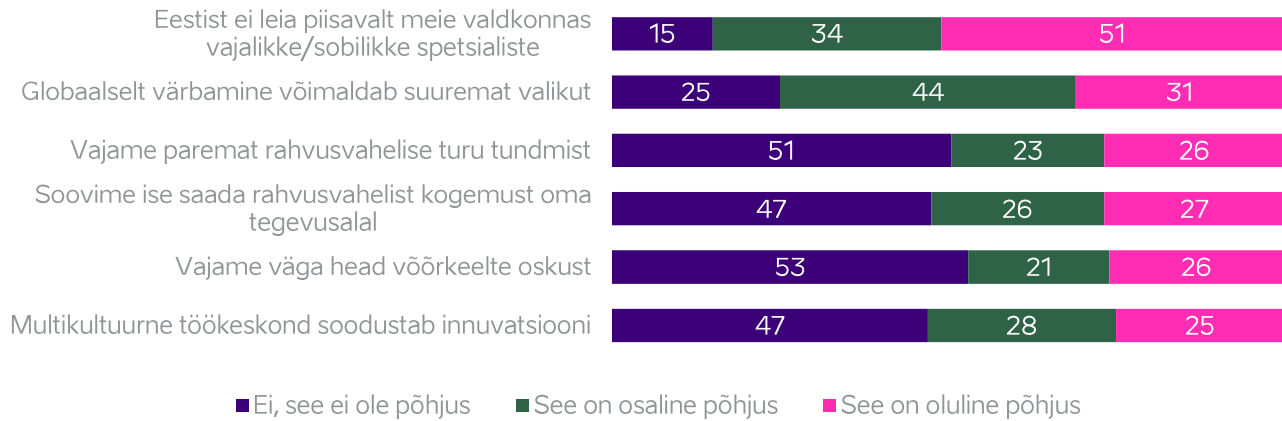
% kõik vastajad, N=500

- Jah, on plaanis ning tegeleme sellega
- Jah, oleme arutanud/kaalunud, kuid konkreetseid samme pole veel astunud
- Ei ole plaanis/kaalumisel

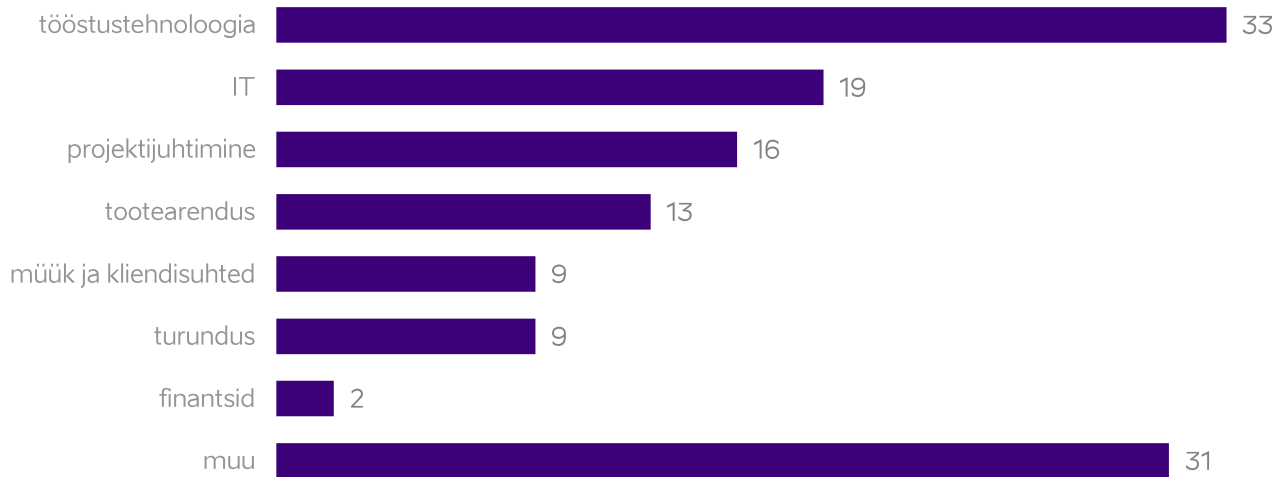
Palun hinnake, kui võrd olulised on järgmised põhjused, et otsite spetsialiste välismaalt?

% ettevõtteid, kellel on plaanis värvata spetsialiste välismaalt, N=160

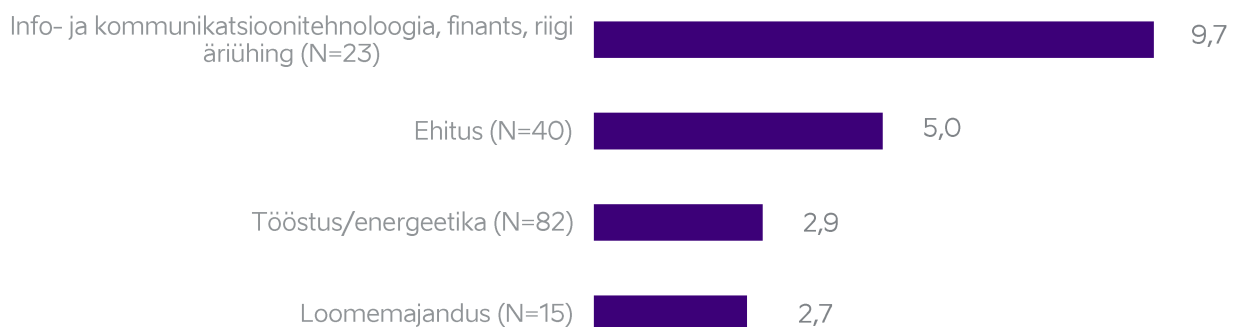
Millise valdkondade spetsialiste kavatsete otsida/palgata?

% ettevõtetest, kellel on plaanis värvata spetsialist välismaalt, N=160
Üldjaotus

Mitu spetsialisti kavatsete välismaalt leida/palgata? Keskmine spetsialistide arv Tegevusvaldkonna lõikes

Ettevõtted, kellel on plaanis värvata spetsialiste välismaalt, N=160

Probleemid spetsialistide värbamisel välismaalt

Suurimaks probleemiks on kandidaadi taustinfo ja reaalse kvalifikatsiooni hindamine, mida nimetab oluliseks probleemiks 47% ja osaliseks probleemiks 30% küsitletutest. Olulisteks probleemideks on veel välismaalase kohanemise ja elamise sisseseadmise tugisüsteemide olemasolu, keelebarjääride ületamine, soodustused (nende puudumine) ettevõttele välisspetsialisti palkamise korral ning Eesti tööseadusandluse ja töökeskkonna vähene teadlikkus kandidaatidel.

Kõige väiksemaks probleemiks on hinnatud infoallikate leidmine, kust ja kuidas kandidaate otsida. Infoallikate puudust ei pea probleemiks eeskätt need vastajad, kes pole välismaalt spetsiliste palganud. Need, kes on, tunnetavad probleemi siiski enam.

Probleemide hinnangute erinevusi sõltuvalt sellest, kas on välismaalt spetsiliste palgatud või mitte, on teisigi. Vastajad, kel pole välismaalt spetsialisti palkamise kogemust, hindavad võrreldes palganutega tõsisemateks probleemideks üldisi keele, kultuuri ja kohanemise probleeme.

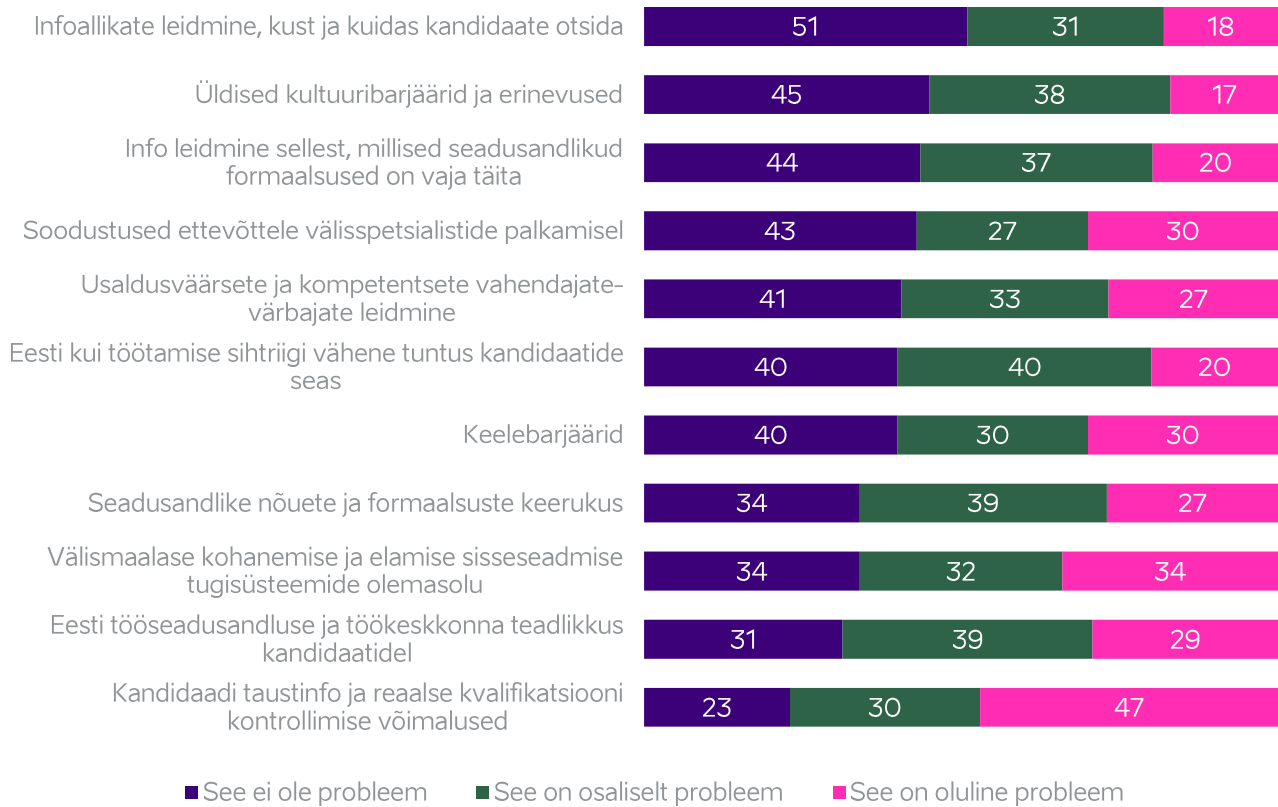
Küsimusele, mida saaks Eesti riik teha, et ettevõtetele oleks lihtsam välismaalt spetsialiste palgata, antakse peamiselt kaks vastuste rühma.

- + **Lihtsustada tuleks seadusandlikku regulatsiooni**
- + **Vajalik oleks infoportaal huvilistest ja kandidaatidest, kus nende taust ja kvalifikatsioon oleks juba kontrollitud**
- + **Riik peaks toetama firmasid, kes toovad Eestisse häid spetsialiste, nt maksusoodustuste abil**

Suhteliselt olulisel määral nimetati ka bürokraatia vähendamist ja välisspetsialistide palganõude ja muude tööga seotud tingimuste kohandamine Eesti oludele.

Kuivõrd on teie arvamus / kogemuse põhjal välismaalt spetsialistide värbamisel probleemiks järgmised aspektid?

%, kõik vastajad, N=500

Work in Estonia

Work in Estonia eesmärk on tutvustada Eestit kui väga head töötamise ja elamise sihtriiki välismaalastest spetsialistidele üle kogu maailma. Veebivärava www.workinestonia.com kaudu vahendame Eesti tööpakkumisi ja tutvustame Eestit. Lisaks panustame sellesse, et Eesti ettevõtetel oleks lihtsam välismaalt spetsialiste värvata ning selleks pakume ettevõtetele tasuta teenuseid, millega saab tutvuda siin: www.workinestonia.com/for-employers/

Work in Estonia on loodud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt.

Soovid olla kursis välisvärbamise uudistega? Liitu [Work in Estonia](#) uudiskirjaga!

Kontakt:

Leonardo Daniel Ortega Prudencio

Projektijuht

Välisinvesteeringute keskus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Lasnamäe 2, 11412, Tallinn, Eesti

Tel: +327 627 9424

leonardo.ortega@eas.ee

Kaisa-Triin Karu

Work in Estonia turundus- ja kommunikatsioonispetsialist

Välisinvesteeringute keskus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Lasnamäe 2, 11412, Tallinn, Eesti

Tel: +372 627 9434

kaisatriin.karu@eas.ee